

NATIONELL LÄGESBILD OM TÄVLINGSMANIPULATION 2021

Nationell handlingsgrupp mot
tävlingsmanipulation

**Nationell lägesbild om
tävlingsmanipulation 2021**

**Nationell handlingsgrupp mot
tävlingsmanipulation**

**Finlands centrum för etik inom idrotten
FCEI rf**

ISBN: 978-952-5605-53-2

Layout: Max Salmi

INTRODUKTION

Denna nationella lägesbild om tävlingsmanipulation 2021 har nu genomförts för första gången under ledning av Finlands centrum för etik inom idrotten FCEI rf (senare FCEI) i en nationell samarbetsgrupp som inrättades av utbildnings- och kulturministeriet 2020–2022. Syftet med lägesbilden är att identifiera de risker och sårbarheter som gäller finländska sporter, som spelar en nyckelroll för att bekämpa tävlingsmanipulation. Situationen är viktig vid ledning och beslutsfattande, eftersom manipulation av tävlingar är ett hot mot idrottsorganisationer, idrottens rykte och sporten i sig. Genom att utarbeta en nationell lägesbild av tävlingsmanipulation kan åtgärder för att bekämpa fenomenet utvecklas avsevärt. När det gäller situationen är det viktigt att identifiera både riskökande och riskreducerande faktorer, och situationen bidrar till att lägga grunden för tävlingshämmande program som krävs av idrottsförbund och att hjälpa till med utbildning och kommunikation. **Idrott måste vara medveten om hotet från tävlingsmanipulation, tillhörande idrottsspecifika egenskaper och de mest effektiva kontrollåtgärderna.** Förmågan att känna igen, motsätta sig och rapportera om tävlingsmanipulation är avgörande. Därför bör bland annat idrottare och idrottsoperatörer ha konfidentiella kanaler och möjligheter att rapportera eventuella klagomål och misstänkta kontakter de hittar.

Tävlingsmanipulation är inte ett nytt fenomen inom finsk sport, men dess form har förändrats under årtiondena. Redan på 1960-talet, till exempel i slutet av fotbollssäsongen, upprestes misstankar om överenskomna spel på grund av tävlingsbetonade skäl, och 1990-talets bobollsmatcher, som var kopplade till längden, förde fenomenet till finländarnas vetskap. Sedan dess har det förekommit fall av tävlingsmanipulation av internationell- och organiserad brottslighet, särskilt inom fotboll. **Kampen mot brottslighet kräver beslutsamma åtgärder av alla aktörer, men särskilt av myndigheterna. Det är idrottsgemenskapens plikt att stödja myndigheterna i detta arbete.** Å andra sidan måste myndigheterna agera på alla områden på ett sådant sätt att de främjar sportens integritet och skyddar idrottsspelare från kriminell verksamhet. Ikraftträdandet av internationella avtal som är bindande för Finland är en sådan åtgärd.

Koronapandemin 2020 medförde nya utmaningar för vadhallningsföretag, eftersom nästan alla sportserier pausades samtidigt. Världens tömda vadslagningslistor innehöll ”spökmatcher” för manipulerande ändamål, dvs. matcher som egentligen inte spelades alls. Internationella polisorganisationer har varnat för de eventuella effekterna av koronapandemin på tävlingsmanipulation. Den finska polisen har inte informerats om några observationer angående sambandet mellan spökmatcher och Finland. När pandemin fortsätter är det troligt att idrottsklubbar upplever ekonomiska svårigheter, vilket gör dem mer utsatta för kriminellt inflytande, till exempel genom extern finansiering. Samtidigt kan risken för tävlingsmanipulation öka.

I det informella nätverket av nationella tävlingsmanipulationsbegränsande åtgärdsgrupper, Group of Copenhagen, har man kommit överens om att nationella lägesbilden ska utvecklas på samma sätt internationellt, enligt den så kallade australiensiska modellen. Modellen är baserad på den lägesbilden av organiserad brottslighet som används av Australiens underrättelsetjänst för kriminell verksamhet och en lägesbildmetod som utvecklats av den ridande polisen i Kanada. **Situationen värderar de riskfaktorer som hotar idrott, inklusive internationell och olaglig vadslagning, internationella förbindelser, idrottens förmåga att identifiera hot mot integritet och kommersiellt utnyttjande av sport för kriminell verksamhet.**

TÄVLINGSMANIPULATION

Manipulering av sporttävlingar hänvisas ofta till i olika termer. Fenomenet har bland annat kallats matchspel, match- och resultatmanipulationer och spelsituationsmanipulationer. I FCEI-publikationsserien 4/2019 *Olämpligt resultat? -studien om att bekämpa manipulation av sporttävlingar* är en bakgrund till fenomenet tävlingsmanipulation och dess effekter på sport. Uttrycket tävlingsmanipulation täcker manipulation av all sport. Denna term (tävlingsmanipulation) har också blivit etablerad för användning av exempelvis Internationella olympiska kommittén och Interpol (IOC & Interpol 2016). Enligt Europarådets konvention om förebyggande av tävlingsmanipulation (2014) (CETS nr 215) betyder tävlingsmanipulation:

”En avsiktlig överenskommelse, åtgärd eller underlåtenhet som syftar till att påverka resultatet eller förloppet av ett sportevenemang genom att helt eller delvis eliminera sportevenemangets oförutsägbara karaktär på ett sådant sätt att det ger en själv eller andra en olaglig fördel.”

Enligt artikel 1 i konventionen är syftet med konventionen ”att förhindra manipulation av idrottsmässiga tävlingar för att skydda sportens integritet och idrottens etik i enlighet med principen om sportens suveränitet”. Konventionens slutmål är ”att skydda idrottens integritet och idrottens etik”. Detta mål eftersträvas genom olika åtgärder som syftar till att förhindra och identifiera manipulation av sporttävlingar. Konventionens mål ska eftersträvas genom främjande av internationellt samarbete och övervakning av efterlevnad av bestämmelserna i konventionen. De viktigaste punkterna i konventionen kan listas efter ämnesområde om förebyggande och samarbetsvillkor, myndigheter, informationsutbyte och övervakningsmekanismer. (Europeiska kommissionen 2017, 2–3; Europarådet 2014, 4.)

I allmänhet manipuleras sportevenemang av ekonomiska eller sportliga skäl (Abbott & Sheehan 2013; Europarådet 2018, 2–3; Haberland & Sheehan 2013; Spitz 2016; Tak et al. 2020). Möjligheten till politiskt motiv har uppstått då och då. Enligt Europol är organiserad brottslighet ofta inriktad på manipulation av tävlingsevenemang på lägre nivå (Europol 2020, 2021). Faktum är att fall av tävlingsmanipulation också har uppstått från högre nivåer, såsom internationella matcher (Abbott & Sheehan 2013; Dietl & Weingärtner 2012). Vadslagningsbaserad manipulation kan vara eller leda till penningtvätt och andra korruptionsbrott.

TÄVLINGSMANIPULATION TYPOLOGI

Group of Copenhagen har utvecklat en ram för definitionen av tävlingsmanipulation enligt Macolin-avtalet. Den klassificerar de olika typerna av manipulation som kan falla inom definitionen i artikel 3 i Macolin-konventionen. Syftet har varit att klargöra definitionen av tävlingsmanipulation och att främja enhetlig statistik.

Enligt typologiska referensramen är den grundläggande ramen konstruerad med en tvåstegs klassificeringsmetod:

- (i) typ av manipulation
- (ii) initiativtagaren / genomföraren av manipuleringen

De tre typerna av manipulation i en sporttävling är:

1. Direkt inblandning i det naturliga förloppet av ett sportevenemang eller tävling, dvs. avsiktlig manipulation av personer som deltar i evenemanget
2. Ändra en idrottares identitet eller personlig information för att påverka det naturliga förloppet eller resultatet av en sporttävling
3. Ändringar som inte är i enlighet med straffrätt eller tävlingsregler:
 - a) spelunderlag
 - b) sportutrustning
 - c) idrottarens fysiologiska data
 - d) tävlingsplatser

De tre typerna av manipulation som nämns ovan kan klassificeras i undergrupper med hjälp av följande kriterier relaterade till initiativtagare/implementerare av manipulationen:

- a) användning av administration
- b) utövande av inflytande
- c) yttre påverkan
- d) opportunistiskt motiv

Baserat på dessa klassificeringar kan rollerna för olika faktorer förklaras, anstiftare eller hjälpredare, genomförare av manipulation och vad som händer på och utanför fältet, hur det eftersträvade målet uppnås, varför och hur manipuleringen utförs. (Europarådet 2020)

KONVENTIONEN OM MANIPULERING AV SPORTEVENEMANG

År 2014 antog flera europeiska länder konventionen om manipulation av sporttävlingar i Macolin, Schweiz. Finland, liksom 31 andra länder, har undertecknat konventionen men har ännu inte börjat ratificeringsprocessen. Själva avtalet trädde i kraft 2019 och har ratificerats av sju stater i slutet av 2020.

Syftet med konventionen är *”att förhindra manipulation av idrottsliga tävlingar för att skydda idrottens integritet och idrottens etik i enlighet med principen om sportens suveränitet”*.

I kapitel 2 i konventionen krävs ett nationellt samarbete mellan idrotts- och tävlingsorganisationen och vadshållningsföretag. Dessutom rekommenderas de ovannämnda intressenterna att identifiera bland annat de risker som är förknippade med manipulering av tävlingar, för att öka utbildning och medvetenhet och utveckla god styrning. I den femte artikeln i kapitel två registreras situationen för tävlingsmanipulation enligt följande:

”... uppmanar parterna att vidta lämpliga åtgärder för att identifiera, analysera och bedöma risker med avseende på manipulation av idrottsliga tävlingar. Utförs i samarbete, där så är lämpligt, med vadslagningsföretag, idrottsorganisationer, tävlingsarrangörer och andra relevanta organisationer.”

Kapitel 3 i konventionen handlar om informationsutbyte. Den säger att de ovannämnda intressenterna bör dela information med varandra och med offentliga myndigheter inom ramen för internationell och nationell lag. Kapitel 3 innehåller också upprättandet av en nationell kontaktpunkt och respekt för skyddet av personuppgifter. (Europarådet 2014.)

TÄVLINGSMANIPULATIONENS NATIONELLA HANDLINGSGRUPP

Undervisnings- och kulturministeriet har utsett en rådgivande nämnd för etiska frågor inom idrotten 2020–2022 (OKM 2020). Rådgivande nämnden inrättades för första gången för åren 2015–2019 (OKM 2015). Rådgivande nämnden fungerar som ett samarbetsorgan mellan olika myndighetsgrenar och idrottsaktörer. De syftar till att främja idrottens etik och genomförandet av relaterade internationella avtal. Utöver den rådgivande nämnden har utbildningsministeriet inrättat en nationell handlingsgrupp mot tävlingsmanipulering, som fungerar som en nationell kontaktpunkt enligt artikel 13 i Europarådets konvention om hantering av idrottsevenemang (2014), att agera som ett nationellt informationscenter, att tillhandahålla information om eventuella överträdelser av lagstiftning eller sportregler till offentliga myndigheter och idrottsorganisationer och/eller vadslagningsföretag och att samarbeta med alla organisationer och relevanta nationella och internationella myndigheter.

Samarbetsgruppens ordförande och sekretariat är FCEI och medlemmarna är utbildnings- och kulturministeriet, polisstyrelsen, centralkriminalpolisen, Helsingfors åklagarmyndighet, finska olympiska kommittén, finska fotbollsförbundet, Finlands fotbollsspelarförbund, Finlands Hippos rf och Veikkaus. De nationella kontaktpunkterna, under överinseende av Europarådets sekretariat, bildar ett informellt samarbetsnätverk, Group of Copenhagen. Syftet med nätverket är att öka informationsutbytet, dela bästa praxis mellan kontaktpunkter och stödja skapandet av nya kontaktpunkter i länder där de ännu inte finns. (Europarådet 2017)

IMPLEMENTERING AV DEN NATIONELLA LÄGESBILDEN

Utarbetandet av den finländska nationella lägesrapporten inleddes våren 2020 och informationen baserar sig på en analys av 19 sporter, uttalanden från medlemmar i den nationella aktionsgruppen och separata uttalanden från finska tränare och finländska idrottsvadslagare och synpunkter från atletpanelen. Dessutom tar lägesrapporten hänsyn till Europol (2020) framstegsrapport om involverad organiserad brottslighet i manipulering av tävlingar och en avhandling avslutad 2020 vid Jyväskylä universitet om risker och identifiering av tävlingsmanipulation (Kyllönen 2020).

FCEI lämnade frågeformulär till federationerna på grundval av vilka representanter för fackföreningarna intervjuades främst hösten 2020. Syftet var att lyfta fram de specifika egenskaperna och de potentiella sårbarheterna hos varje idrott för manipulation och annat brott. Dessutom beaktades idrotternas kulturer, deras kulturella underarter och sociala aktiviteter. En stor utmaning för att ta fram en lägesbild är att göra den tvärvetenskaplig och därmed jämförbar med tanke på det stora utbudet av sporter och det stora utbudet av idrottsegenskaper. I framtiden kommer alla sporter att ingå i kartläggningen av situationen för tävlingsmanipulation som en del av idrottsprogram, men som en förenklad datainsamling för idrott med lägre risk utan intervjuer. Federationsspecifika uppskattningar bifogas inte i denna lägesbild utan har skickats till federationerna som information.

För att bedöma riskerna är det särskilt viktigt att kartlägga antalet vadslagningsaktörer och deras placering och delaktigheten av kriminella grupper. I analysfasen utvärderades, förutom de faktorer som nämnts ovan, uppgifterna i förhållande till bland annat inhemska, asiatiska och globala vadslagningar. Den största utmaningen att skapa en lägesbild är svårigheten att få information om vadslagning. Exakta siffror är omöjliga att få och därför är de tillgängliga uppgifterna baserade på uppskattningar.

I det informella nätverket av internationella åtgärdsgrupper, Group of Copenhagen, har man kommit överens om att den så kallade australiensiska modellen kommer att användas för att ta fram lägesbilden. Modellen är baserad på den bild av organiserad brottslighet som används av Australiens underrättelsetjänst för kriminell verksamhet och en metod för medvetenhet om situationer som utvecklats av den kanadensiska ryttarpolisen. Den australiensiska modellen poängsätter riskfaktorer för idrott, inklusive internationell och olaglig vadslagning, internationella förbindelser, idrottens förmåga att identifiera hot mot integritet och kommersiellt utnyttjande av sport för kriminell verksamhet.

INTERNATIONELLA OCH OLAGLIGA VADHÅLLNINGSFÖRBINDELSER TILL FINLAND

Det finns några sporter i Finland som är mer engagerade i internationell vadslagning, men inga exakta uppgifter finns tillgängliga om antalet, bara uppskattningar. Man kan anta att internationell vadslagning till stor del följer Veikkaus målsport i dess intresse, varav fotboll är den överlägset största när det gäller omsättning, följt av hockey. Näst på listan i storleksordning är, tennis, basket, e-sport, boboll, vintersport, baseboll, innebandy, motorsport, snooker, hästsport, volleyboll, friidrott, amerikansk fotboll och handboll. I Finland är den mest intressanta sportserien vad gäller vadslagning fotbollens Veikkausliiga, som är målet för cirka 300 spelbolag över hela världen. Den genomsnittliga spelomsättningen för en match är cirka 0,6 miljoner euro, dvs. den totala spelomsättningen för 200 matcher är cirka 120 miljoner euro, varav spelmarginalen är cirka 12 miljoner euro. Kakkonen-fotboll är målet för cirka 210 spelföretag och omsättningen per spel är cirka 0,45 miljoner euro, eller cirka 180 miljoner euro, med 400 matcher. Totalt samlar finsk fotboll cirka 400 miljoner euro i årliga utbyten. Det är omöjligt att uppskatta mängden internationell vadslagning på alla finländska sporter. Europol uppskattar att globala vadslagningsspel är 1,69 biljoner euro per år. Den brottsliga fördelen med tävlingsmanipulation är 120 miljoner euro (Europol 2020).

Veikkaus bedriver ett kontinuerligt internationellt samarbete för att förebygga bedrägerier, särskilt med Global Lottery Monitoring System (GLMS), vars medlemmar är nationella spelföretag i olika länder. GLMS möjliggör ett kontinuerligt och konfidentiellt utbyte av information på vadslagningsidor mellan nationella spelföretag som tillhandahåller sportspel och hjälper därmed till förvärv av information relaterad till identifiering av manipulerande företag. GLMS observerar och analyserar den internationella vadslagningsmarknaden över hela världen, och särskilt radikala vadslagningsfluktuationer, och rapporterar aktivt sina resultat till sina medlemmar. Veikkaus kommer att vidarebefordra alla GLMS-resultat rörande finsk idrott till FCEI för information, som vid behov kommer att föra dem till den internationella åtgärdsgruppen. Informationsutbytet fungerar med samma princip i andra riktningen. Veikkaus strävar efter att endast välja evenemang och matcher från tillförlitliga och ansvarsfulla tävlingsarrangörer, liksom serier med en tillförlitlig vadhållningshistorik och högkvalitativa spel, som också är målen för spel från globalt internationella spelare. Med noggrant urval av mål strävar man efter att inte erbjuda manipulerade matcher eller tävlingar som vadslagningsmål.

Som en allmän trend har de senaste åren de spelgränser som införts av internationella spelföretag tydligt skärpts, särskilt i de mindre serierna, till vilka alla finska serier och ligor kan beräknas höra till. Som ett resultat blir det allt svårare för brottslingar att få den summa pengar de vill spela på sina mål, och å andra sidan orsakar pengarna som spelas starkare faktorrörelser och därmed varnar för faktordata i systemen för företag som spårar manipulationsförsök. Brottslingar som sannolikt kommer att delta i tävlingsmanipulationer har också lärt sig att kringgå varningssystem genom att slå mindre engångssatsningar och spela för off-line bookmakers, den asiatiska svarta stenfotsmarknaden.

Sportspecifika bedömningar avslöjade att det finns en möjlighet för enskilda spelare att manipulera tävlingar eller matcher. En eventuell ny grupp anses till exempel vara inhemska fotbollsspelare som har förlorat sitt jobb eller är i ekonomisk nöd på grund av permitteringar. För individrelaterade riskfaktorer har det visat sig att toppidrottare är särskilt utsatta för vadslagning och vadslagningsproblem (Grall-Bronnec et al. 2016). Av de matcher som spelas i Finland kräver fotbollsträningsmatcher och Kakkonen-fotboll särskild övervakning. Övningsmatcher är vanligtvis överrepresenterade, dpp fastställandet av fusk är mer utmanande än i vanliga seriespel. Klubbarna bör spela in alla sina matcher som möjligt bevismaterial och också publicera spelarsammansättningarna av träningsmatcher i förväg så att exempelvis vadslagningsproffs bättre skulle kunna identifiera misstänkta oddsrörelser.

I enlighet med 42 § i polisstyrelsens lotteriförvaltning övervakar lotterilagen (1047/2001) omfattande spelaktiviteter för att förhindra brott och missbruk. När det gäller vadslagningsspel inom sport övervakar lotteriförvaltningen särskilt att Veikkaus Oy, som har ensamrätt att bedriva spel i Finland, tar hänsyn till förebyggande, förhindrande och avslöjande av manipulation av sporttävlingar vid vadslagning.

I federationspecifika uppskattningar är volymen av internationell vadslagning i allmänhet låg och tävlingsmanipulation utgör inte ett betydande hot. Undantaget är fotboll, där internationell vadslagning utgör en hög risk. Förhöjd men medelhög risk är ishockey och cricket. Alla andra har en låg risknivå. Potentialen för enskilda aktörers manipulation existerar.

INTERNATIONELLA FÖRBINDELSER INOM FINSK IDROTT

I detta sammanhang hänvisar internationella förbindelser särskilt till utländska ägarförhållanden på klubbnivå. Den mest intressanta idrottsgrenen från vadslagningsynvinkel, fotboll, har haft utländskt ägande kopplat till manipulation av tävling. Deras konsekvenser har varit förödande för dessa klubbar. I värsta fall har klubbar som redan hade ekonomiska svårigheter innan utländska ägare gått i konkurs och de ansvariga dömts till olika straff.

Fotbollsklubben AC Allianssi baserad i Vanda överfördes till utländskt ägande 2005. De nya ägarna, som misstänks vara involverade i organiserad brottslighet, förde sina egna tränare och utländska spelare till klubben. Klubbens matcher åtföljdes sedan av misstankar om manipulation som ändå inte i slutändan ledde till åtal. Året därpå lämnade de nya ägarna klubben och lämnade klubben i sådana skulder att klubben inte längre fick en ligalicens. Senare samma år avslutades klubbens aktiviteter.

Fotbollsförbundet har uppskattat att klubbar i ekonomiska svårigheter fortfarande har en lägre tröskel för att ta frestelser från utländska enheter, såsom utländskt samarbete, deläggande, investeringar eller att få spelare utan kompensation. Det verkar också som om det inte alltid förstås att ha tillräckliga reservationer för vaga utländska "pengagivare" som närmar sig klubbar i ekonomisk nöd. I finska serier finns det också spelare vars lön betalas av någon annan än klubben, även om sådana "tredje partens" lönebetalningsmönster är förbjudna.

Fotbollsspelarförbundet har sett att fotbollsklubbar, ofta i ekonomiska svårigheter, har förlorat sin trovärdighet genom att anställa flera utländska spelare på kortfristiga kontrakt. I det här fallet ses inte klubbar som långvariga utbildare av spelare, utan snarare som kortvariga aktörer som på något sätt försöker hitta lösningar på sina ekonomiska problem. I dessa fall utsätts också utländska spelare ofta för onödiga misstankar om tävlingsmanipulation. För spelaren är situationen problematisk, åtminstone i den meningen att spelaren kan vara ett offer för brott, utpressning och hotelser. I det senare fallet kan offret också hotas med sina affärsförhållanden till följd av (omotiverade) disciplinära sanktioner.

Risikfaktorer relaterade till klubbarnas ekonomiska svårigheter, idrottares avgiftsnivåer och löner har identifierats i flera studier. En svag ekonomisk situation leder ofta till en minskning av avgiftsnivån för idrottare och till sena eller obetalda avgifter. (t.ex. Forrest et al. 2008; Hill 2010; IOC & Interpol 2016, 19; Spapens & Olfers 2015; Tarasti 2015; Trumphyte 2016).

Inga betydande utländska innehav i finländska klubbar framkom i de idrottsförbundsspecifika bedömningarna. Internationella ägararrangemang utgör för närvarande inte ett betydande hot av tävlingsmanipulation. Sport uppskattas ha en låg risk, men i fotboll och basket är den förhöjd till medelrisk.

IDROTTENS FÖRMÅGA ATT KÄNNA IGEN HOT AV TÄVLINGSMANIPULATION

Förmågan att identifiera manipulation beror på utbildning och information. Nya fall och misstankar ökar alltid medvetenheten om fenomenet, men målinriktad träning på federations nivå för klubbar, idrottare och andra idrottsaktörer såsom domare och matchövervakare är viktigt. Ofta ligger ansvaret för skolning hos idrottsförbunden, liksom skapandet och utvecklingen av olika kontrollmekanismer, såsom att spela in sportevenemang, sätta in matchövervakare eller kontrollera bakgrunden hos nyckelaktörer innan aktiviteten börjar.

Idrottskulturen måste vara starkt ogillande och motsätta sig tävlingsmanipulation på alla nivåer. Situationen har blivit särskilt dålig om en kultur av manipulation har utvecklats i idrotten, dvs. manipulation är så vanligt att det inte längre upptäcks eller bryts om. Att organisera nationella tävlingar eller matchevenemang utomlands eller anordna internationella tävlingar i Finland har sin egen utmaning i att identifiera risker. I dessa situationer kan kontrollmekanismer och metoder skilja sig från etablerade nationella åtgärder. Medvetenhet om spelets storlek och natur hjälper till att förstå nivån på risken för manipulation. Ett viktigt verktyg är elektronisk övervakning av vadslagning, som utförs av flera kommersiella företag men också av nationella spelbolag.

Olympiska kommitténs roll är att se till att dess tävlingsorganisationsmedlemmar har adekvata regleringsmedel för att hantera manipulation. Som ett led i att främja god styrning och ansvarsskyldighet måste motstånd mot manipulation synliggöras i material och kommunikation.

Enligt fotbollsspelarföreningens mening är spelarkontraktet det viktigaste för en enskild spelare. Kontraktet definierar bland annat vad som menas med ett pengaspelsförbud och vad som bör göras om någon kontaktar och föreslår att man manipulerar inom fotbollsaktiviteter. I sporter där det inte finns några fungerande sport- eller spelarföreningar är idrottare mindre medvetna om manipulation och regler för tävling. I enskilda sporter är informationen ännu lägre än i lagsport. Ett stort problem är att riktlinjerna inte alltid når idrottare från utlandet som ofta inte talar finska. Systemet bör baseras mer på tekniska applikationer såsom Red Button-system.

Enligt fotbollsförbundet är ett av hindren för att bekämpa manipulationen av tävlingar mot inhemsk fotboll den nedsättande inställningen, hos vissa fotbollsoperatörer, gentemot problemet. Risker erkänns inte eller förstås inte alltid. Den dåliga ekonomiska situationen lockar utländska spelare med "bra valuta för pengarna" som erbjuds av vaga agenter, vars bakgrund inte är tillräckligt känd och de inte förstås eller bryts om att ta reda på. Klubbarnas betalningssvårigheter, lönefördröjningar, lönesänkningar, missbehandling av idrottare i frågor gällande till exempel bostäder och avgifter som betalas av tredje part, minskar möjligheten att identifiera risken för manipulation. Dubbelkontrakt med idrottare är mycket riskabla aktiviteter. Det finns kända fall där ett avtal som uppfyller minimikraven för att få uppehållsrätt har överlämnats till myndigheterna på uppdrag av en utländsk spelare, men i avtalet med idrottaren är det betydligt lägre lön och sämre arbetsvillkor.

Finska tränarförbundet betonar att tränare har möjlighet att upptäcka onormalt beteende hos idrottare relaterade till manipulation. Tränarna ser det som en viktig form av samarbete för att öka medvetenheten om den mångdimensionella karaktären av tävlingsmanipulation och bygga en finsk idrottskultur där inga sidoeffekter av idrott accepteras.

Veikkaus har fotbollsassistenter (matchobservatörer) i olika delar av Finland, som regelbundet övervakar fotbollslag på sin ort och rapporterar dem till Veikkaus under spelsäsongen och redan under träningsäsongen. I händelse av misstankor om bedrägeri kan informationen i matchövervakningsrapporterna lämnas konfidentiellt till FCEI och det berörda förbundet och vid behov till myndigheterna.

Enligt idrottsföreningarnas bedömningar kan det konstateras att finländsk idrott i allmänhet har goda riktlinjer, regler och föreskrifter men deras övervakning är högst medelmåttig. Den främsta orsaken till detta är bristen på personalresurser. Detta är den största bristen i kampen mot tävlingsmanipulation. I alla idrottsgrenar finns en ökad medelrisknivå inom kontrollområdet.

UTNYTTJANDE AV SPORT I KRIMINELLA AFFÄRER

En faktor som minskar risken för tävlingsmanipulation för klubbarnas eller organisationernas aktiviteter är deras hälsosamma ekonomi. Ekonomin påverkas avsevärt av förhållanden, social kultur och attraktionskraften för aktiviteter för både åskådare och supportrar. Öppenheten i god förvaltning förstärks av klubbens öppna ägarskap och sponsoreringsstrukturer.

Polisinrättningarna och centralkriminalpolisen är ansvariga för att upptäcka och utreda tävlingsmanipulation. Med sina instruktioner som utfärdades 2020 har polisstyrelsen inrättat ett nätverk av sambandsmän för att förebygga, upptäcka och utreda mutor och andra korruptionsbrott. Tävlingsmanipulation ses internationellt som en form av sportrelaterad korruption. Ur synvinkeln för manipulation av tävlingar är åklagarmyndigheten en aktör vars roll börjar först då det finns en situation där det finns anledning att misstänka ett brott och där utredningsmyndigheten inleder en förundersökning. Åklagaren ansvarar för utförandet av sina uppgifter i ärendet genom att samarbeta med utredningsmyndigheten under rättegången, genomför åtal i målet och åtal i domstolen. Åtalet kan förbereda sig för eventuella framtida fall genom att öka orientering och utbildningen i samband med fenomenet tävlingsmanipulation.

Polisstyrelsen har uppskattat att det inte nödvändigtvis innebär en återgång till den tidigare situationen när det gäller sporttävlingar och vadslagning ifall koronaepidemisituationen underlättar inom en snar framtid. Det är därför nödvändigt att identifiera den växande betydelsen av olika former av tävlingar, såsom e-sport, och riskerna med manipulation, särskilt för att förhindra och kontrollera tävlingsmanipulation i vadslagning.

2011 visade det sig att en utländsk finansier, ett utländskt företag som var involverat i vadhållningsbedrägerier och penningtvätt, hade gett 300 000 euro till fotbollsklubben Tampere United. På grund av misstankar kring investeringen stängdes klubben ut från alla officiella tävlingar under finska fotbollsförbundet och klubben förklarades i konkurs samma år. Polisen misstänkte klubbens ledarskap för penningtvätt och två av dem dömdes till prövning i hovrätten. Internationell organiserad brottslighet försökte få kontroll över klubben med förödande konsekvenser.

Idrottslänkar relaterade till kriminella affärer framkom inte i utvärderingarna från Idrottsfederationerna. Internationellt sätt är pengarna som cirkulerar i finsk idrott små, vilket innebär att möjligheten att utnyttja sport för kriminell verksamhet är liten. Det uppskattas att det endast i fotboll finns en ökad, medelhög risknivå när det gäller effekterna av organiserad brottslighet. Hos alla andra idrottsgrenar är risknivån låg.

SLUTSATSER

I Finland är situationen när det gäller tävlingsmanipulation lugn och bättre än i flera grannländer. Mycket bra samarbete har etablerats mellan olika intressegrupper för att upptäcka och bekämpa tävlingsmanipulation, som måste fortsätta i framtiden.

FCEI har inte fått några misstankar om tävlingsmanipulation i Finland under åren 2019–2020, som har skulle ha lett till en förundersökning eller en sportbaserad utredning skulle ha inletts. Baserat på förfrågningar som gjorts av Finlands sportvadslningsförbund i december 2020 såg dess medlemmar inga tydliga fall av tävlingsmanipulation i någon finsk sport 2020, där sportspel eller spel skulle ha varit den motiverande faktorn. Dessutom finns det flera idrottsgrenar där ingen misstanke om manipulation har uppstått, till exempel enligt Hippos har det inte funnits några tecken på manipulation inom travsport i minst fem år. Det största hotet är missbruk av insidinformation i samband med hästspel. Å andra sidan har till exempel omvandlingen av manipulation inom fotboll som blivit till mer och mer situationell manipulation (spotfixing) gjort det svårare att upptäcka.

Baserat på föreningarnas bedömningar och uttalandena som använts i bedömningen kan det konstateras att finländska idrottsgrenar för närvarande inte utsätts för ett betydande hot mot internationell organiserad brottslighet i samband med manipulation av tävlingen. Finska sporter har inte heller några allvarliga kopplingar till kriminell verksamhet. Ökad risk till följd av internationell vadslagning finns i endast ett fåtal sporter, fotboll, hockey och cricket. Det största hotet mot idrottsförbund i kampen mot manipulation av tävlingar är bristen på kontroll över regler, förordningar och verksamhetspolitik.

Finland har en fungerande nationell plattform (National Platform) och utredningen och studien av etiska frågor inom idrott är centraliserad i FCEI. Det är en internationellt erkänd handlingsmodell och den har tagits mall av i olika länder. Olympiska kommittén har meddelat att den kommer att främja denna modell, bland annat i riktning från Internationella Olympiska kommittén.

Det finns ett antal viktiga rekommendationer för att bekämpa manipulation av tävlingar, som har lyfts fram i denna lägesbild.

- På basis av denna lägesbild måste en nationell handlingsplan mot manipulering av tävlingar upprättas.
- FCEI utökar sina antidopningsprogram för att bekämpa tävlingsmanipulation. Denna lägesbild har hjälpt till att utarbeta kriterierna för tävlingshämmande manipulationsprogram som organisationernas program bygger på. Organisationerna definierar de åtgärder som ska vidtas i sina egna program, de ansvariga och områdena för utveckling. **FCEI utvärderar både organisationernas program och deras genomförande vart fjärde år och rapporterar resultaten till utbildnings- och kulturministeriet.**
- Den nationella situationens lägesbild måste uppdateras regelbundet och för att genomföra den måste idrottsförbunden utse personer som följer misstankarna om tävlingsmanipulation som uppstår i deras idrottsgren och rapportera dem till den nationella samarbetsgruppen genom FCEI. **Sambandsmännen bildar ett nätverk och bör ha tillräcklig expertis för att identifiera misstankar och fall av tävlingsmanipulation.**
- Myndigheters förmåga att utreda, lagföra och vid behov bestraffa tävlingsmanipulation är viktigt om det inte längre finns andra alternativ. Polisen förespråkar att se över lagstiftningen för att kunna reagera effektivt på manipulering av tävlingar (sportkorruption) av myndigheterna. Ur utrednings- och åtalssynpunkt är utmaningen bristerna i den nuvarande lagstiftningen. **Även om åsikter har uttryckts om möjligheten att tillämpa bedrägerilag i fall av manipulering, finns det ett behov av specifik lagstiftning om idrottsbedrägerier och dess verkställighet bör uppmuntras.**

- Internationellt samarbete har en central ställning och till exempel är de utländska centrala polismyndigheterna Europol och Interpol aktiva i kampen mot korruption inom idrotten. **Den finska polisen måste utnyttja dessa kanaler till fullo.**
- Aktualitet och adekvat täckning av tävlingsregler och disciplinregler och deras korrekta tillämpning. Utöver förbudet mot manipulation är det viktigt att i tävlingsreglerna nämna förbudet mot vadslagning som satsar på sina egna och relaterade sportevenemang och förbudet mot att dela så kallad insiderinformation för användning vid vadslagning. **Situationen har förbättrats med den olympiska kommitténs modellregler, men det finns fortfarande idrottsgrenar med föråldrade regler om tävlingsmanipulation.**
- Träning och utbildning av idrottare och idrottsaktörer är viktigt eftersom medvetenheten om problemet inte bara kan uppstå genom disciplinära standarder. Klubbar och spelar- och idrottsföreningar spelar en viktig roll i utbildningsarbetet. **Fotbollsspelarförbundet är en pionjär inom genomförandet av träning för spelare, men ändå fann atletpanelen att idrottare har liten kunskap om regler och regulationer relaterade till tävlingsmanipulation och i synnerhet vadslagning. Det bör finnas mer intern vägledning och utbildning för klubbarna.**
- FCEI har ökat tävlingshämmande skolning i samband med antidopingsträning. **Under 2021 planeras det att publicera en online-utbildning mot tävlingsmanipulation, vilket kommer att ha en betydande och förbättrande effekt.**
- Alla aktörer måste ha en skyddad och säker möjlighet att dela med sig av sina iakttagelser och information. **FCEIs ILMO-tjänst är en fungerande anmälningskanal och dess medvetenhet måste höjas.**

KÄLLOR

Abbott, J. & Sheehan, 2013. The Interpol Approach to Tackling Match Fixing in Football Teoksessa M.R. Haberfeld & D. Sheehan (toim.) Match-Fixing in International Sports. Existing Processes, Law Enforcement, and Prevention Strategies. New York & London: Springer, 263–289.

Dietl, H. & Weingärtner, C. 2012. Betting scandals and attenuated property rights – How betting related match fixing can be prevented in future. University of Zurich. Institute for Strategy and Business Economics. <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2483058>

Euroopan komissio 2017. Neuvoston päätös urheilukilpailujen manipuloinnista tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta aineelliseen rikosoikeuteen ja rikosoikeudelliseen yhteistyöhön liittyvien asioiden osalta. Dokumentti 52017PC0386.

Euroopan neuvosto 2020. Typology Framework of sports manipulations Viitattu 13.12.2020 <https://www.coe.int/en/web/sport/typology>

Euroopan neuvosto 2019. Sports Risk Assessment Methodology – Pilot Project, T-MC(2019)89.

Euroopan neuvosto 2018. Convention on the manipulation of sports competitions – The Macolin Convention. Updated concept of manipulations of the sports competitions.

Euroopan neuvosto 2017. Network of National Platforms (Group of Copenhagen), Explanatory note. Viitattu 17.11.2020. <https://rm.coe.int/explanatory-note-convention-on-the-manipulation-of-sports-competitions/1680723837>

Euroopan neuvosto 2014. Urheilukilpailujen manipulaatiosta tehty yleissopimus. Council of Europe. Treaty Series no. 215. Viitattu 13.10.2020. <https://rm.coe.int/16801cdd7e>

Europol 2020. The Involvement of organised crime groups in sports corruption, Situation report (2020). Viitattu 7.2.2021 <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/involvement-of-organised-crime-groups-in-sports-corruption>

Europol 2021. European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment. Viitattu 20.4.2021 <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment>

Grall-Bronnec, M., Caillon, J., Humeau, E., Perrot, B., Remaud, M., Guillex, A., Rocher, B., Sauvaget, A. & Bouju, G. 2016. Gambling among European professional athletes. Prevalence and

associated factors. Journal of Addictive Diseases 35 (4), 278–290. <https://doi.org/10.1080/10550887.2016.1177807>

Hill, D. 2010. A critical mass of corruption: why some football leagues have more match-fixing than others. International Journal of Sports Marketing and Sponsorship 11 (3), 38–52. <https://doi.org/10.1108/IJSMS-11-03-2010-0005>

IOC & Interpol 2016. Handbook on protecting sport from competition manipulation. Interpol IOC integrity in sport initiative.

Kyllönen, M. 2020. ”Näen sen jatkuvana uhkana.” Kilpailumanipulaation riskitekijät ja torjuntakeinot sekä urheilun tutkinnallisten menetelmien muutos. Jyväskylän yliopisto. Liikuntatieteellinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma.

OKM 2020. Opetus- ja kulttuuriministeriön asettamispäätös urheilun eettisten asioiden neuvottelukunnasta. Viitattu 17.11.2020. https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/urheilun-eettisten-asioiden-neuvottelukunta-asetettiin-vuosiksi-2020-2022

OKM 2015. Opetus- ja kulttuuriministeriön asettamispäätös urheilun eettisten asioiden neuvottelukunnasta Viitattu 17.11.2020. Osoitteessa: <https://minedu.fi/hanke?tunnus=OKM038:00/2015>.

Tarasti, L. 2015. Oikeudellisia näkökohtia urheilutulosten manipuloinnin torjunnassa. Oikeus ja urheilu 2015, 300–322.

Trumphyte, R. 2016. The gap between sports institutions and the public will: responses to match-fixing in Lithuania. Teoksessa Transparency International (toim.) Global Corruption Report: Sport. New York: Routledge, 250–254.

Spitz, U. 2016. Match-fixing: the role of prevention. Teoksessa Transparency International (toim.) Global Corruption Report: Sport. New York: Routledge, 257–262.

Spapens, T. & Olfers, M. 2015. Match-fixing: The current discussion in Europe and the case of the Netherlands. European Journal of Crime Criminal Law and Criminal Justice 23 (4), 333–358. <https://doi.org/10.1163/15718174-23032077>

**Finlands idrottscentrum
FCEI rf**

info@suek.fi
www.suek.fi

 SUEK_FINCIS
 #puhtaastiparas
 SUEK_FINCIS